Przesyłka opłacona ryczałtem.

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina antradieniais ir penktadieniais

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 16 | Vilnius 1938 m. birželio 24 d. | Pirmi metai

NEBŪKIME IŠDIDŪS

Atėjo ilgai lauktos atostogos. Mokiniui ir absolventui jos ne tik poilsio, bet ir tam tikrų pareigų laikas. Vasara mūsų tėveliams ir broliams ūkininkams — darbo metas. Jeigu atostogų parvažiavę norėtume būti ponaičiais, kurie nenori dirbti, blogai būtų suprastos ir išnaudotos atostogos. Todėl atostogaudami visų pirma nevenkime ūkio darbų. Darbymetėje ir akmuo kruta. Plūgas, dalgė ir kiti darbo įrankiai atostogaujantiems moksleiviams galėtų būti labai geri sporto įrankiai, kuriais pravartu būtų lavinti viso kūno jaunus ir miklius raumenis. Nevengdami darbo, būsime sau ir kitiems geri.

Nežiūrės į mus nei kaimynas, nei artimas, kaip į dykaduonius, kurių vardu teisingai ar neteisingai moksleivis vasarą dažnokai esti pavadinamas. Tai viena pareiga, kuri būtinai reikėtų atsiminti. Antra pareiga dar bene svarbesnė. Nepamirškime, kad netiktai mieste, bet ir kaime privalome mandagumo. Kiekvieną savo pažįstamąjį susitikę, turime būti švelnūs. Kiekvienam turime pareikšti savo gražiu apsiejimu, kad esame mokyti ir kultūringi. Gal kam atrodo, kad kaime galima bet kaip elgtis. Netiesa. Mūsų žmonės labai pastabūs ir bylūs. Net ir nemokyti puikiai supranta, kaip turi elgtis mokytas. Šiokį ar tokį netaktą, padarytą veiksmu ar pasakytą žodžiu, labai greit pastebi ir paskui ima byloti nemalonias bylas, kurios labai toli nueina ir kartais žemina tiek moksleivio, tiek jo mokyklos ar draugijos vardą. Lietuvio moksleivio, inteligento, lietuvių mokyklos ir įstaigos vardas turi būt mūsų lietuviškosios liaudies tarpe išlaikytas tinkamoje pagarboje. Kitaip būtų neįmanomas darnus visų lietuvių bendradarbiavimas.

Trečioji pareiga — moksleivio bendravimas su visais. Atostogos — labai gera proga bendrauti ir per metus gal truputį atsipalaidavusiems santykiams sustiprinti. Įtikinkime savo vienamečius, kad esame jų draugai, Ličiuliai, kurie parvežė jiems iš miesto mokyklos lauktuvių įdomių ir reikalingiausių žinučių pavydale. Mūsų gimtinės labai godžios žinių. Tad nebūkime šykštūs žodžio. Kai imsime pasakoti, ką matėme, ką skaitėme, ką išmokome, tai įsidrąsinę klausytojai ims ir patys daugiau klausinėti. Paskaitykime laikraštį, paaiškinkime nesuprantantiems vieną kitą žodį, būkime ne tiktai mokiniai, bet ir pedagogai. Taip kalbėdamiesi ir bendraudami su savo kaimo broliais, ir patys galime nemaža iš jų išmokti. Tikrai išgirsime ne vieną gražų lietuvišką žodį, gal būt dar negirdėtą, kuriuo praturtinsim savo kalbos žodyną, sužinome gražų lietuvišką posakį, kurio dar nežinojome. Ir mūsų kalbos turtas gausės. Taip bendraudami ir draugaudami, nebūkime išdidūs. Išdidumas ir pasipūtimas daugelio pykinių ir nesusipratimų pradžia. Pagaliau jei būsime pasipūtę, it kalakutai, mums nesiseks patraukti į save mažiau mokytų savo kaimynų ir artimųjų. Ką veikdami, ką kalbėdami, atsiminkime esą tos pačios pastogės, to pačio kraujo lietuviai. Švelnumu ir gerumu galima kur kas daugiau laimėti nei išdidumu. Būdami kaime, kontroliuokime savo žygius ir darbus ne tik namie, savo šeimynoje, bet ir kaime, atlaiduose, turguje ir visur kitur.

Moksleivį, atostogų atvažiuvusį, mato daugelis akių ir kiekvieną šiokį ar tokį jo elgesį perleidžia per savo kritikos sietą. Todėl gerbkime gražiuosius mūsų kaimo papročius ir be reikalo neįžeiskime tos aplinkos, kurioje vasarą gyvensime svečių teisėmis. Tuo būdu pagerbsime ne tiktai savo tėvus, leidusius mus į mokslą, bet ir mokyklą, kuri visą dešimtį mėnesių kas metai lavina mūsų jaunus protus ir veda į žmones.

V. M.

Važinėja Lietuvos ir Lenkijos pasiuntiniai

Kelias dienas paviešėjęs Kaune Lietuvos pasiuntinys ir įgaliotas ministeris Lenkijai Kazys Škirpa birželio 23 dieną išvyko Varšuvon. Kaip į Kauną, taip ir iš Kauno jis važiavo pro Karaliaučių.

Nesėdi vietoje ir Lenkijos pasiuntinys ir įgaliotas ministeris Lietuvai Charvatas. Birželio 23 d. jis iš Kauno išvyko stačiu keliu į Vilnių, o iš čia gal vyks ir į Varšuvą.

Teroras Austrijoje

Norima paleisti armija

Austrija pragyveno ir gyvena baisias dienas.

Po kovo 11 d. iš Austrijos pasipylė žinių apie prasidėjusius Austrijoje nusižudymus. Iš pradžių toms žinioms tikėta, bet dabar susekta, kad tai buvusios ne savižudybės, bet nužudymai, kuriuos atlieka hitlerininkų smogikai ir kurie norėtų paslėpti savo žiaurumus. Vienas prancūzų žurnalistas smulkiai aprašinėja, kaip buvo nužudyti keli žymūs buv. Austrijos žmonės, apie kuriuos buvo pranešta, kad jie patys nusižudę, negalėdami pergyventi savo tėvynės pažeminimo.

Visi kalėjimai pilni politinių nusikaltėlių. Jų iš viso priskaitoma iki 50.000, o jų nusikaltimas tik tas, kad jie prieš tai buvo geri Austrijos piliečiai ir nesidėjo prie nacionalsocialistų.

Dabar atėjo eilė ir Austrijos kariuomenei. Vokiečiai pradėjo varyti prieš ją smarkią akciją ir reikalauti jos paleidimo. Jau prasidėjo suėmimai karininkų tarpe, keli generolai padėti kalėjiman. Mat, dėl nepakenčiamų naujų gyvenimo sąlygų Austrijoje pradėjo bruzdėti darbininkija ir valdžia pabūgo, kad prie jos neprisidėtų kariuomenė.

Ir Amerika reikalauja Austrijos skolų grąžinimo

Jau mes rašėme, kad Vokietija atsisakė mokėti skolas už Austriją, kurią šiemet prisijungė. Valstybės skolininkės, nepasisekus jų bendram žygiui, pradėjo derėtis su Vokietija kiekviena atskirai. Jos, mat, remiasi Vokietijos min. Funko kalba, kurioje jis buvo pareiškęs, jog Vokietija nemokėsianti tik politinių skolų. Dabar šios valstybės įrodinėja Vokietijai, kad jos skolinusios Austrijai jos ekonominei gerovei pakelti ir todėl tokio pobūdžio skolos turėtų būti sugrąžintos.

Prie Europos valstybių prisidėjo ir Jungtinės Amerikos Valstybės. Jos užprotestavo Berlyne, kai nesusilaukė birželio 15 d. joms priklausančios iš Austrijos karo skolų dalies. Savo proteste Amerikos vyriausybė nurodo, kad ji nesutinka su Vokietijos užimta pozicija dėl tų skolų grąžinimo.

Derybos su visomis valstybėmis nenutrauktos ir tęsiamos toliau.

Išrinktas naujas Seimo pirmininkas

Seimo pirmininkas-maršalas Stanislovas Caras, kaip žinia, mirė. Birželio 21 d. įvyko jo laidotuvės. Jose dalyvavo pats Valstybės Prezidentas prof. I. Moscickis, beveik visi ministeriai, šiaip didikai ir daugybė žmonių.

Tą pat dieną buvo Seimo trumpas posėdis. Jo metu Seimo nariams buvo pranešta apie pirmininko mirtį ir paskirtas kito posėdžio terminas naujam pirmininkui išsirinkti. Birželio 22 d. Seimas išsirinko pirmininką pulk. Valerą Slaveką.

Naujas Seimo pirmininkas yra žymus pilsudskininkas. Jis yra gimęs Ukrainoje, prieš karą dalyvavęs kovose už Lenkijos laisvę ir nepriklausomybę, tris kartus jau buvęs ministeriu pirmininku. Jis daug pasidarbavęs ankščiau buvusiame seime, dabar veikianti konstitucija esanti jojo darbas.

Valstybės Prezidentas Slaveko išrinkimui pritarė, ir jis tuojau pradėjo eiti savo pareigas.

Doleris nebus nuvertintas

Mes jau rašėme, kad buvo ėmę sklisti gandai, jog galįs dar labiau kristi dolerio kursas. Dabar iš Amerikos pranešama, jog finansų ministeris Morgentavas pareiškęs, kad tuos gandus pradėję leisti spekuliantai, kurie tikisi pasipelnyti kilusios panikos metu. Jis energingai paneigė spėliojimus, kad Jungtinių Valstybių vyriausybė norėtų dolerio vertę numušti. O Amerikos ambasadorius Londone dar nuo savęs pareiškė, kad nuvertinti dolerį neapsimokėtų, nes kitos valstybės tuojau tą pat padarytų.

PASVEIKINO ŠVEDIJOS KARALIŲ

Šiomis dienomis Švedijos karalius Gustavas V minėjo savo amžiaus 80 metų sukaktuves. Ta proga Lietuvos Valstybės Prezidentas A. Smetona jam nusiuntė tokią telegramą:

„Aš prašau Jūsų Didybę priimti pačius nuoširdžiausius sveikinimus ir pačius karščiausius linkėjimus 80 metų amžiaus sukaktuvių proga, kuriuos turiu garbę reikšti drauge su lietuvių tauta Jūsų asmeninei laimei ir Švedijos gerovei".

Jo Didybė karalius Gustavas V Lietuvos Prezidentui atsakė tokia telegrama:

„Atjausdamas malonią telegramą, kurią Jūs teikėtės atsiųsti mano sukaktuvių proga, aš nuoširdžiai Jums dėkoju ir reiškiu savo geriausius linkėjimus".

Italai stiprina savo salas

Vienas anglų laikraštis praneša kad italai, iš tikrųjų, rengiasi kelti neramumus Viduržemio jūroje. Pasak to laikraščio, Dodekanezo salyną Viduržemio jūroje jie yra pavertę pirmos eilės tvirtovėmis, kuriose galės saugiai slapstytis ir karo laivynas. Ypač gerai įrengta didžiausioji Dodekanezo sala Lera. Jos fortifikacijos prašoksta Maltą ir gali vaidinti tą patį vaidmenį, kaip Gibraltaras vakarinėje Viduržemio jūros dalyje. Laikraštis kreipia į tai Turkijos, Anglijos ir Prancūzijos dėmesį ir kviečia jas susirūpinti susidariusia padėtimi rytinėje tos jūros dalyje.

— Birželio 21 d. į Maltos salyną atvyko Italų karo laivai pakieminėti pas anglus. Anglai sutiko juos labai meiliai. Iš to daroma išvada, kad Anglijos ir Italijos santykiai vis eina geryn.

Čekoslovakijoje aistros nurimsta

Čekoslovakijos premjeras Hodža visą laiką veda tautinių mažumų reikalu derybas ir pasitarimus su parlamento atstovais ir klubais, su ministeriais. Jis negalėjo dėl laiko stokos priimti lenkų ir vengrų tautinių mažumų ir išklausyti jų reikalavimų.

Visų derybų ir pasitarimų centre yra Sudetų vokiečių reikalai. Derybos su jų atstovais eina sėkmingai, nes abi pusės yra linkusios padaryti ir jau daro nuolaidų.

Sudetų vokiečių nuolaidumo priežasčių reikia ieškoti užsienyje, Berlyne. Vokietijos vyriausybė, Anglijos ir Prancūzijos spaudžiama, pataria savo tautiečiams nestatyti per didelių reikalavimų, juo labiau, kad Čekoslovakijos vyriausybė linksta teisingus vokiečių reikalavimus patenkinti.

Laukiama, kad, sutvarkius tautinių mažumų klausimą, Čekoslovakijos vidaus santvarka turėsianti labai pakitėti.

Lenkai džiaugiasi gerais santykiais su Dancigu

Prieš 5 metus Dancige įsigalėjo nacionalsocialistai. Birželio 20 d. jie Dancigo seime iškilmingai paminėjo tas sukaktuves. Į seimo posėdį atėjo visi hitlerininkų uniforma apsirėdę atstovai, išskyrus tik 2 lenkų atstovus.

Svarbiausią kalbą buvo pasakęs prezidentas Greiseris. Jis gražiausiomis spalvomis nupiešė Dancigo gyvenimo pagerėjimą per tuos 5 metus, iškėlė Hitlerio nuopelnus vokiečių tautai ir Dancigo hitlerininkų vado Forsterio nuveiktus darbus laisvajam miestui. Jis palietė ir santykius su Lenkija, kuriuos apibūdino kaipo labai gerus ir nuoširdžius.

Lenkų spauda ta proga taip pat pareiškė mintį, kad sugyvenimas su Dancigu esąs pasidaręs daug lengvesnis nuo to laiko, kai jame šeimininkauja hitlerininkai.

Lietuvos mokyklų gyvenimas

Šiuo metu visose Lietuvos mokyklose yra pats egzaminų įkraštis. Apskaičiuojama, kad šiais mokslo metais gimnazijos, progimnazijos, amatų, pradžios mokyklos ir įvairius atskirus kursus pabaigs apie 40.000 moksleivių ir klausytojų.

Baigiantis mokslo metams, tarp įvairių gimnazijų buvo suorganizuotos varžybos (lenktynės) sporto, paišybos, dainavimo, deklamavimo, skaitymo, kalbų ir kitų dalykų srityse. Varžybos pirmiausia įvyko atskirose apygardose, paskiau įvyko baigiamosios varžybos tarp visų apygardų nugalėtojų.

Tarpapygardinės moksleivių varžybos įvyko Kaune. Pirmiausia įvyko deklamavimo, svetimų kalbų skaitymo ir kt. varžybos. Birželio 11 d. Kauno teatre įvyko apygardose pirmąsias vietas laimėjusių chorų varžybos, kuriose dalyvavo 8 chorai. Pirmąją vietą laimėjo Kauno IV gimnazija, antrąją—Panevėžio berniukų gimnazijos ir Tauragės mokytojų seminarijos chorai.

Birželio 12 d. įvyko moksleivių sporto olimpiada. Įvairių gimnazijų moksleiviai-vės, apsirėdę tautiškais rūbais, pašoko tautiškų šokių. Po to įvyko bėgimo, šokimo į tolį, į aukštį, krepšinio, tinklinio ir kitų sporto šakų rungtynės. Nugalėtojams įteikta dovanų.

Į Lietuvą atvyksta daug Amerikos lietuvių

Šią vasarą į Lietuvą atvažiuoja daug Šiaurinės ir Pietinės Amerikos lietuvių, kurie nori dalyvauti įvairiose tautinėse iškilmėse, rengiamose minint Lietuvos nepriklausomybės 20 metų sukaktuves. Šiaurės Amerikos lietuvių paskutinė ekskursija — iš viso 116 žmonių atvyko šio mėnesio 9 dieną. Juos atvežė švedų laivas. Įplaukiant į Klaipėdos uostą, švedų laivas savo stiebe buvo iškėlęs Lietuvos vėliavą. Lietuvius ekskursantus pasveikino Klaipėdos lietuviškų organizacijų atstovai. Beviešėdami Klaipėdoje, amerikiečiai lietuviai sudėjo pinigų Lietuvos karo laivynui steigti ir žuvusiųjų Klaipėdos vaduotojų kapui papuošti.

Birželio 23 dieną atvyko į Lietuvą gausus Amerikos lietuvių choras „Pirmyn", kuris ketina surengti dainų koncertus Kaune ir kai kur kitur.

— Amerikoje bus didelė šnipų byla. Ji įdomi tuo, kad jon įpainioti keli Vokietijos diplomatai ir karininkai. Svarbiausieji kaltininkai suskubo pabėgti Vokietijon.

— Sov. Rusijoje veikė slapta radijo stotis, kuri peikdavusi komunistinę santvarką ir Sov. Rusijos diktatorius. Dabar ta stotis susekta, joje dirbusieji asmens sušaudyti, o 4 per susišaudymą užmušti. Svarbu pažymėti tai, kad užmuštųjų tarpe būta G.P.U. tarnautojų.

KAIMO VARGAI IR LAIKRAŠČIŲ SVAJONĖS

Vasarą kaime darbų begalė. Vieno nebaigi, žiūrėk, jau antras ir trečias laukia. Anksti rytą keldamas ir vėlai vakarą guldamas, ūkininkas labai daug privargsta, kol mažas grūdelis išauga į diegą, iš kurio vėliau išplaukia grūdinga varpa, žmonių maitintoja. Kiek džiaugsmo, jei dešimteriopai grįžta į kluoną tai, kas buvo į dirvą mesta. Žemė maitintoja, lietus gaivintojas, saulė šildytoja aprūpina tuomet žmogų varguolį net ligi kito pavasario, kol vėl pasikartos ta pati pasaka, jauno diego grūdui tėvui pasakyta: „Tu, tėve, būk ir supūk, o aš eisiu saulaitės pažiūrėti ir našlaičių papenėti".

Bepigu, kad taip visuomet ir visiems būtų! Dažnai ne taip sklandžiai grūdas auga, kaip žmogui norėtųsi. Kaitroms ir liūtims užėjus, daug žmogaus darbo ir niekais nueina. Daugelyje dirvų kerži mažos smilgelės katinui ligi kelių. Liesa dirva ir blogos oro sąlygos neleidžia pakilti į viršų. Gerai tuomet, jei grūdas pats trečias grįžta į aruodą, bet kartais ir tiek nėra. O kai pamatai žmogus siaurą dirvelę ir menkutį jos javą, tai prieš akis, kaip gyvas, atsistoja kai kurių mūsų kaimo žmonių vargas. Blogą derlių matydamas, paaimanuoja kiekvienas, bet daugiausia skaudu ūkininkui. Duonos netekęs, miestietis darbininkas įsirašo į bedarbių eiles ir esti valstybės ir visuomenės remiamas bei šelpiamas. Kas kita duonos neturinčiam ūkininkui. Jis, nors nėlaikomas bedarbiu, bet labai dažnai šimtą kartų skurdžiau gyvena už eilinį miesto bedarbį. Šiandie mūsų kaime maža valakinių ir pusvalakinių ūkininkų. Dauguma turi vos po kelis hektarus lauko, o šeimos didelės, vaikų kaip pupų auga. Drauge su vaikais auga reikalai ir skurdas bei didėja vadinamasis žemės badas. Žemė šeimos neišmaitina, o užsidirbti nėra kur. Tuo tarpu šalia skurdžių ūkių mūsų krašte dar klesti aplinkui žeme pertekę dvarai. Jei šių žemes kas kada apkarpytų ir nuokarpas mūsų krašto mažažemiams ūkininkams atiduotų, daugelio buitis žymiai pagerėtų.

Žemės stokodami, mūsų krašto žmonės, daug kur manydavosi grybaudami, uogaudami ir *žuvaudami*. Bet dabar ir šitie šiokio tokio pelno šaltiniai daug kur pasidarė nebeįmanomi. Nenueisi, kur sumanęs, ir nepasipelnysi gamtos turtais.

Vienodas kaimo gyvenimas pasidarė: nei vaidinimų, nei susirinkimų, nei paskaitų, nei kokių kitokių pramogų. Nuo kultūros kaimo žmogus nutolsta per devynias parapijas ir turi dirbti kaip juodas jautis, o duonos ir kitų gyvam žmogui reikalingiausių daiktų dažniausiai trūksta. Štai gydytojas kaime retas paukštis. Jį dažniausiai vis dar pavaduoja pigesnė namų „medicina", kuri gydo voratinkliais, užkalbėjimu, perpiltu per stalą vandeniu ir kitokiais niekais. Tuo tarpu miestuose gydytojams kai kur esą jau ankšta, per daug jau ten privisę jų.

Tai tokia mūsų krašto kaimo buitis. Ar ieško kas kokios išeities, ar nori pagerinti kaimo buitį? Įvairūs laikraščiai siūlo visokių pagerinimo receptų.

Bet vieno jų, vilniškio dvarininkų „Słowo" laikraščio, receptai bene įdomiausi. Šis laikraštis, neapkesdamas dvarų padalijimo šalininkų ir net paties ministerio Poniatovskio, siūlo visą kaimo žmonių perteklių įkurdinti miestuose. Čia žmonės, esą, ne tik darbo galėsią gauti, bet ir sulenkėsią. Sumanymas sugalvota tikrai neblogas. Šitaip vienu šūviu du kiškius galima nušauti. Tik klausimas, kur dings tie bedarbiai, kurių dabar miestuose pilna. Darbo visiems ir miestuose nebus, tik padidės bedarbių skaičius, ir visuomenei, neišskiriant nė dvarininkų, dar labiau nusibos bedarbiams aukoti. Gerbiamiesiems „slovininkams" labiausiai, matyti, rūpi atkreipti dėmesį nuo dvarų. Pagaliau jie turėtų suprasti, kad be dvarų parceliacijos sunku bus apseiti. Dar galima būtų tas laikas šiek tiek nustumti tolėliau, jei sodžius būtų daugiau apsišvietęs. O kad jame daugiau šviesos būtų, reikėtų pasakyti:

Tekuria jis visokias draugijas, tebūnie leista jam laisvai, be prašymų pirkti žemės, teprieinie prie jo savo žmogus, iš to pačio kaimo kilęs agronomas, tepamoko jis savo kaimyną tą pačią žemės juostą racionaliau dirbti, tebūnie jam galima pristeigti kiek norint pieninių, kooperatyvų, žemės ūkio bei amatų mokyklų ir dirbtuvių. Tuomet pamatysime, kad ir tame pačiame kaime bus lengvėliau, gerėliau ir linksmiau gyventi. Ir mūsų kaimas, nelyginant tas ligonis, atsikvėps.

V. M.

IŠ KITŲ LAIKRAŠČIŲ

Dėl Mokslo Draugijos uždarymo.

„Gazeta Polska" yra paskelbusi tokį „Iskra" agentūros pranešimą:

„Ryšium su žiniomis, kurias platina spaudos dalis ir lietuvių opinija apie Vilniaus Lietuvių Mokslo Draugijos uždarymą, kas esą turėję įvykti šių metų gegužės mėn., ir apie tos draugijos folklorinių rinkinių konfiskavimą, „Iskra" agentūra sužinojo, kad žinia apie rinkinių konfiskavimą iš viso esanti pramanyta; Vilniaus Lietuvių Mokslo Draugijos uždarymas (rozwiązanie) įvyko dar šių metų kovo mėn. pradžioje".

Dėdami šią žinią ir mes nuo savęs norime konstatuoti:

1. Vilniaus Lietuvių Mokslo Draugiją Vilniaus Vaivada uždarė šių metų kovo mėn.;

2. Vidaus Reikalų Ministerija šį Vilniaus Vaivados sprendimą patvirtino *š. m. gegužės 24 d.*

3. Prieš tai Vilniaus lenkų spaudoje pasirodė žinių, kad esąs kilęs sumanymas iš Liet. Mokslo Draugijos rinkinių, iš Gudų Tautinio Muziejaus ir vietos lenkų Mokslo Draugijos norima sudaryti vieną regionalį muziejų, iš ko mūsų visuomenė buvo padariusi išvadą, kad Mokslo Draugijos turtas būsiąs tam reikalui sukonfiskuotas.

Iš „Iskra" pranešimo matyti, kad 1) Lietuvių Mokslo Draugijos rinkiniai nenorima įjungti į sumanytąjį regionalį muziejų, jei jis iš viso būsiąs steigiamas, 2) kad tokio muziejaus steigimo sumanymas esąs išėjęs iš Vilniaus sprendžiamųjų sluoksnių ir kad Varšuvos sprendžiamieji veiksniai Vilniaus sprendžiamųjų sluoksnių sumanymui nėsą linkę pritarti.

Ukrainai įrodinėja, o lenkų endekai paneigia.

Seimo atstovas ukrainas Baran, apibūdindamas ukrainų dienraštyje „Dilo" lietuvių lenkų santykius, tarp kitko rašo:

„Mūsų daugiau ir mes esame stipresni už lietuvius, nors ir neturime nei savo valstybinio aparato, nei kariuomenės, nei diplomatijos. Jei lenkams pavyko savo santykius sutvarkyti su lietuviais— kad ir kitoje plotmėje — tai ateis laikas ir reikalas, kad turės būti sutvarkyti ir ukrainų lenkų santykiai".

Lvovo lenkų endekų dienraštis „Słowo Narodowe" į tai atsako:

„...Yra aišku, kad p. Baran laiko save lygiu Smetonai, o UNDO lygiu Lietuvos Valstybei. Ir tai mažiausiai, nes p. Baran su puikybe pažymi: „mūsų daugiau". Bet, pone Baran, skaičius ne visada turi persvarą. Maskoliai irgi rėkė: „šapkami zakidajem" (kepurėmis užmėtysime). Ukrainų judėjimas visada motyvuojamas milijonais narių, tačiau jie civilizacijoj ir valstybinėj kūryboj niekuo nepasižymėjo. Jeigu galima kalbėti apie ukrainų tautą, tai reikia pripažinti, kad lietuviai turi daug daugiau valstybinio instikto ir todėl turi savo valstybę".

Kaip matome, apie lietuvių lenkų santykių tvarkymą lenkų ir ukrainų spauda dar ir dabar teberašo. Šį kartą vienų ir antrų spauda net ėmė ginčytis. Tačiau mums atrodo, kad „Słowo Narodowe" klysta, tvirtindamas, kad ukrainai valstybiškai dar nesą subrendę. Tačiau įdomu, kad net lenkų endekai pripažįsta mūsų tautą turint teigiamų valstybingumo žymių. O gal šį kartą jie nenori dviejuose frontuose kovoti?

Apie Lietuvos pažangą.

Katovicų dienraštis „Polonia" įsidėjo St. Sopickio straipsnį apie padarytą Lietuvoje ekonominę pažangą. Jis tarp kitko pažymi:

„Man atrodo, kad kiekvienas, kas pamatys Lietuvą, turės pripažinti, kad lietuvių tauta yra parodžiusi daug gabumo ir jau toli yra pasistūmėjusi valstybinėje kūryboje. Kauno palyginimas su Vilniumi išeis mūsų nenaudai. Kaunas padarė didesnę pažangą".

Toliau tame pačiame straipsnyje p. Sopickis įrodinėja, kad Lenkija Lietuvos nepulsianti niekuomet ir kad Gdynės už Klaipėdą neatiduosianti.

Apie uniją nė nesvajoja

Kaune leidžiamas lenkų dienraštis "Dzien Polski" Nr. 127 taip pat rašo apie lietuvių lenkų santykius ir užkabina lietuvių lenkų unijos klausimą. "Dzien Polski" šiuo klausimu pasisako šitaip:

„Mes apie Lietuvos ir Lenkijos uniją nesvajojame. Nematome nei reikalo nei galimybės atgaivinti to, kas buvo visai kitokiose sąlygose, o dabar priklauso tiktai istorijai. Norime, kad Lenkija ir Lietuva bendradarbiautų kaip lygi su lygia. Mes Lietuvos "lenkinti" nenorime. Mes norime bendradarbiauti su lietuviais kaip lygūs su lygiais—teisių ir pareigų atžvilgiu".

Kaune mirė prof. Brenderis

Birželio 14 dieną Kaune tragiškai mirė Vytauto Didžiojo Universiteto profesorius *Pranas Brenderis.* Velionis buvo šveicarietis. I Vytauto Didžiojo Universitetą prof. Brenderis buvo pakviestas 1924 metais. Jis dėstė klasinę filologiją (kalbų mokslą) ir visas jėgas buvo pašventęs lietuvių kalbai. Vokiečių kalbos žurnaluose jis apie lietuvių kalbą yra parašęs daugybę straipsnių. Tuo būdu jis užsieniuose lietuvių kalbai gražiai patarnavo.

Velionies prof. Brenderio žymiausias darbas—rašomosios lietuvių kalbos žodynas, kuris dabar leidžiamas viename Vokietijos mieste. Prie to darbo yra prisidėję dar du žymūs neliėtuviai mokslininkai: prof. Nidermanas ir prof. Sennas. Prof. Brenderis kartu su jais žodynui rinko žodžius iš visos lietuvių literatūros ir spaudos. Iki šiol žodyno išleista 12 sąsiuvinių.

Vytauto Didžiojo Universitetas prof. Brenderio asmenyje neteko stiprios mokslinės jėgos, o Lietuva, kurią velionis labai mylėjo ir jai darbavosi, neteko žymaus mokslininko ir pedagogo.

— Birželio 22 d. Š. Amerikoje įvyko bokso rungtynės tarp pasaulinio meisterio vokiečio Šmelingo ir amerikiečio negro Louiso. Nugalėjo negras. Rungtynių žiūrėjo 50.000 žmonių. Bilietų kainos buvo nuo 5 iki 40 dolerių.

PETRAS SVYRA

NAUJI LAIKAI ATEINA

3)

Dažnai seniui akyse atsistodavo nauji tvartai, kluonas, pirkia. Gražūs gyvuliai imdavo vaikščioti po kiemą. Jis pro rūkus matė trokštamą gyvenimą, kurį jam atnešė. Jonas gi, rodėsi seniui, jaunas šeimininkas, vaikšto po sodybą ir linksmai švilpauna. O jis su pasveikusia Jone sėdi ant šūsparo po pirkaite ir žiūri į tą gyvenimą, kurį atnešė sūnus.

Taip vieną pavakarį stovėjo Zigmas ir šypsodamas žiūrėjo į tą gražų gyvenimą. Žiūrėjo ir atsigrežėti juo negalėjo.

Staiga jam visa išnyko.

Prieš jį išaugo nepažįstamas veidas, kuris užtemdė jam aną gražaus gyvenimo vaizdą. Ir tik atsigavęs Zigmas pastebėjo, kad prieš jį stovėjo Krušas. Sudrebėjo.

— Nejaugi atėjo dėl Jono? — pagalvojo Zigmas.

— Sveikas, Zigmai. Ko gi čia spoksai, kap išsigandis vaikas? — linksmai pasveikino Krušas.

Zigmas nurimo.

— Ot, nieko. Visai netikėtai užėjai pas mani, Petrai.

— Tep kap su reikalu. Tu, bra, dar, Zigmai, ir paskalbėt sodžiun neateini. O nūnai gi buvome susrinki.

— Ko?

— Rinkimus darėm savivaldybėn.

— Gerai. Išrinkote ir be mani. O ką aš būčiau daugiau padaris? Nei pridėjis, nei atėmis.

— Nu, būtai reikalingas buvis, bet kap neatajai, tai ir nuėjo tep.

— O ką išrinkote?

— Tavo Joną.

— Mano Joną? Ką gi jis darote?! Vyrai!

— Nerėk, Zigmai. Jau išrinktas.

— Bet, kaimyne, argi nebuvo geresnio? Ką jis tokis galės padaryt?

— Padarys, kap reikės. Ne vienas aš jo norėjau, ne vienas rinkau. Visi norėjo, visi rinko. Jis buvo geriausias.

— Bet gi jis nieko nežino. Ką jis supranta?

— Žino ir supranta geriau už kitus. Nebijok ir nemanyk, kad aš jį rinkau dėlto, kad gal greitai bus mano žentu; rinkau, nes žinau, kad jis mokės rūpintis mūsų reikalais. Visas sodžius norėjo jo, tai turi ir būti. Savas žmogus ir jau!

— Tegul būna ir tep. Jo, tiesa, nėra dar.

— Nūnai, prieš šv. Jonų, pareis. O ką, seni, gal pats norėtum jo vieton, — šyptelėjo Krušas. — Ne, mes jau per seni, Zigmai. Yra sodžiuj jau bernų pasmokinusių, protingų. Toki, žinos, kas reikia daryt.

— Tiesa tavo, Petrai. Ana, mūsų laikais tai jaunimas tep nesugyveno. Žiūrėk tik, o dėl kokio menkniekio, būdavo, ir skaldosi sau atlaiduos galvas. Dar tep, dėkui Dievui, nepasitaiko. Kad tik vėl nesugęstų.

— O, tai mes, Zigmai, patys turim parodyti, kap reikalinga yra mumiem vieno kitam pagalba. Užtaigi jaunimas tegul pats mėgina gyventi. Man rodos, kad pataikys tep, kap mes, o gal dar geriau. Mes žiūrėkim iš šono.

— Pamatysim; reikia leist pasimokyti.

Jau gerokai buvo pritemę, o jie vis dar stovėjo ir, traukdami pypkes, kalbėjosi.

— Tai ką gi? Užeikim pirkion. Vėsoka čia, — kvietėsi Zigmas Krušą.

— Ne, eisiu namo. O kap tavo moteris?

— Sveiksta jau. Rodos, kad dar išsikrapštys. Daug, Petrai, padėjo man tavo Pranė. Neregėjau dar tokios mergos. Tegul padeda jai Dievas!

— O ko gi! ar ji negali slaugyti! Dar ir tep nieko nedaro, tai gali ateidinėt. Ot žinai, Zigmai, aš dėlto norėjau ir pakalbėti. Tavo Jonas gi su Prani nuo kada vaikščioja. Ką tu žinai?

— Žinau. Ir ginu jam. Bet gal tu jį atbaidysi.

— O kas čia bloga? Tegul džiaugias vaikai, jei jiems patinka. Jų matai!

— Nu, Petrai. Tavo Pranei reikia ne tokio vyro, kaip Jonas.

— Nu nu, nesižemink, Zigmai. Jei tik Jonas imtų mano Pranę, tai nor nūnai vestuves keliu. Aš senas, Pranę vieną turiu, tai kam gi žemį paliksiu? Negink Jonui. Šitokis bernas!

— Man geriau. Tegul ieškosi pats. Aš jam pačios jau nerinksiu.

— Žinoma! Aš Pranei vyro tepgi neisiu ieškot. O dar—tai jau sudievu. Manį jau laukia gal ir su vakarieni.

— Sudievu. Ir aš einu.

— Tai jau nevaikščioji prie gelžkelio? — paklausė Pranė Joną.

— Ne, Prane. Gana jau. Nuo šv. Jono mečiau ir daugiau nebuvau ten.

Abu sėdėjo ant vejos. Toliau šoko jaunimas.

— Smagūs buvo šiemet atlaidai? Ne?

— Nebuvo tokių ir nebus...

— O ką tu žinai, Jonai? Bus! Kas mums neleis?...

Tą sekmadienį jaunimas vėl šoko. Vėl muzikantas, sėdėdamas po stora vejos verba, armoniką staiga suglausdavo ir imdavo šluostyti prakaitu apsipylusią kaktą ir guldyti sušlapusius plaukus.

— Dabar tau reikia vaikščioti valsčiun? — paklausė Pranė Joną.

— Reikia. Tu nežinai, Prane, kas ten galima būtų mums išnaudoti ir kas galima padaryti! Kad taip visur žmonės klausytų savų žmonių!

— Gerai būtų gyventi.

— O, mes, Prane, dar stengsimės geriau padaryti, kad dar geriau gyventųs; stengsimes naudotis tuo, kas mums priklauso. Nežinau tik, ar visi manimi patenkinti. Per rinkimus pats nebuvau, tai nežinau.

— Visi rinko tave ir visi patenkinti.

Tuo tarpu Iaunimo būrys prisiartino prie jų.

Uždainuoti. Visi kartu! — suriko.

Daina sutartinai suskambėjo. O skambėjo, rodos, taip galingai, kaip niekados. Daina lėkė lyg audra, o jos aidas traukėsi po šilus, po raistus, — po apylinkę! Rodos, daina visa užmušė! Rodos, ta lietuviška daina norėjo sugriauti sodžių,—pasaulį!..

— Gražiai dainuoja, — pratarė Krušas. Šalia jo sėdėjo Zigmas; skaitė laikraštį.

— Gražiai. Mūsų laikais ir tai tep neuždainuodavo. Žinai, brol, keičiasi laikai ir gana.

— Taigi. Visai kitokis gyvenimas, kaip pažiūrai in šitų jaunimų ir in anų laikų, kap mes buvom jauni.

— Dar visa nauja. Va, laikraštis rašo, kad kiekviena dar diena neša su savim nauja. Žmonės, rašo, ima kitaip gyventi, kitaip galvoti.

— Tiesa, — patvirtino Krušas, žiūrėdamas į bedainuojančius. — Ot, va, kad ir jie. Žiūrėk tik, kap jie sutartinai traukia, kap skamba jų daina!

O daina vis skambėjo.

O skambėjo įspūdingai ir neparastai. Rodos, ji visa ardė, visa griovė, ką lėkdama sutiko; rodos, kėlė gyvenime audras!

— Žinai, nauji laikai ateina! Tegul rengias ir jie prie jų, — atmetęs akis nuo laikraščio prabilo Zigmas.

— Nauji laikai ateina! Jiems reikia juos pasitikti, — patvirtino Krušas, rodydamas į jaunimą.

Daina jau tilo, bet jo aidas, aplėkęs šilus, raistus, lygumas, — apylinkę, dar atsikartojo vejoje ir tada jau visa nutilo. Jaunimas stovėjo nejudėdamas, tik akys, lakstydamos po tolius, kažką sekė.

(G a l a s)

Iškilmės Nočioje

Kur yra Nočia? — paklaus ne vienas skaitytojų, kurie nėra buvę šiame apšepusiame miestelyje. Nočios miestelis nuo čia (Nočia) yra labai toli, Lydos apskrityje, kur dar yra ištisa eilė parapijų, kuriose daugiau ar mažiau gyvena lietuvių. Prie tokių mišrių parapijų priklauso ir Nočia, kur gyvena net trijų tautybių žmonės: lietuviai, lenkai ir gudai. Kaimuose kalbama lietuviškai arba gudiškai, dvaruose ir vadinamose „akaličose"—lenkiškai.

Seniau, dar prieš Didįjį karą, Nočios bažnyčioje visos pridedamosios pamaldos buvo lenkiškos.

Pirmas pamėgino pamokyti žmones Dievo tiesų lietuvių kalba kun. Buivys. Vėliau čia darbavosi kunigai: Geležiūnas, Tijūnaitis, Burba, Balčiūnas ir Kuzminskis. Prieš karą, po ilgų pastangų ir rūpesčių, buvo gauta metuose aštuoni šventadieniai su lietuviškais giedojimais ir kas sekmadienis lietuviškas pamokslas. Tokia tvarka pasiliko iki šiai dienai.

Iki 1920 metų Nočios parapijoje nebuvo lietuvių inteligentų, o gal ir iš viso nebuvo inteligentų, išskyrus dvarininkus, kurie kaimo žmonių gyvenime neturi jokios įtakos (trukdo kalbos skirtumai). Prieš keliolika metų vienas kitas šios parapijos lietuvis ūkininkas, kun. Kuzminskio paragintas, paleido savo vaikus į mokyklas. Ilgainiui iš tikro susidarė gražus nočiškių mokinių būrelis. Deja. Ilgainiui jis gerokai iškriko, išlaikė iki galo tik vienas kitas. Malonu betgi pažymėti, kad visi, kurie tais ar kitais sumetimais negalėdami baigti mokslo, sugrįžo į kaimą, nenutraukė ryšių su savąja visuomene, jos neišsižadėjo. Priešingai, beveik visi, kas kiek sugeba ir išgali, dalyvauja vietos lietuvių gyvenime, kuris vietoje nestovi.

Ilgų metų pastangos davė ir apčiuopiamų vaisių. Štai šio mėn. 19 dieną Nočios bažnyčioje buvo surengtos jau trečio lietuvio kunigo—Bronislovo Sakavičiaus primicijos.

Tą dieną ne tik iš Nočios parapijos, bet ir iš aplinkinių suplaukė didelės žmonių minios, kurių didžiulė ir erdvi vietos bažnyčia nesutalpino. Į iškilmes atsilankė ir Vilniaus lietuvių būrelis su pirmininku K. Stašiu ir direktoriumi M. Šikšniu priešakyje. Kai kurie atvykusiųjų vilniečių pirmą kartą pateko į Nočią, kuri, kaip minėjome, yra labai apšepęs, nuskuręs miestelis. Bet jis, kaip ir visos kitos šio krašto vietos, kur gyvena lietuviai, kiekvienam mūsų yra brangus ir širdžiai artimas. Be to, Nočioje, ne kur kitur, ilsisi amžinuoju miegu vienas tų, kurie XIX amžiaus pirmoje pusėje savo raštais aukštai iškėlė Lietuvos vardą. Tai istorikas Teodoras Narbutas. Gaila betgi, kad jo kapas yra visiškai apleistas, tiesiog gaila žiūrėti. Galgi dabar galėsime šio didžiojo lietuvio amžino poilsio vietą tinkamiau sutvarkyti, nes tam yra vyriausias laikas.

Grįžkime betgi į iškilmes. Primicijantas kun. Br. Sakavičius iš klebonijos su procesija buvo nulydėtas į bažnyčią, kur ir atlaikė pirmąsias mišias. Prieš tai pasakė gražų lietuvišką pamokslą pirmas šios parapijos lietuvis kunigas Stanislovas Valiukevičius. Lenkišką pamokslą pasakė vietos klebonas kun. Verbauskas. Sumai pasibaigus, kai bažnyčioje nutilo lenkiški giedojimai, suūžė galingi lietuvių balsai „Dievas mūsų Gelbėtojas". Deja. Netrukus prie šoninio altoriaus kažkas užgiedojo lenkiškai, ir taip apie pusvalandį bažnyčioje giedojo vieni ir kiti.

— Turėjome giedoti lietuviškai — pareiškė vietos lietuviai gyventojai, — nes šiandieną yra lietuvio kunigo iškilmės. Be to, ilgai negalėdami sulaukti lietuviškų dienų, kurių taip mažai turime, jaučiame pareigą pagiedoti lietuviškai. O ypač šiandieną...

Po pamaldų kunigas primicijantas suteikė palaiminimą, kuris užtruko gana ilgai, nes žmonių, kaip minėta, buvo labai daug.

Pamaldoms ir iškilmėms pasibaigus, vietos klebonas primicijantui pagerbti surengė pietus, kurių metu buvo pasakyta daug gražių kalbų ir primicijantui pareikšta gražiausių linkėjimų.

Už visa tai primicijantas nuoširdžiai padėkojo, pasižadėdams niekuomet nepamiršti savo tautos, savo visuomenės, kuri jam padėjo pasiekti tikslą.

Į pavakarį Nočios miestelis ištuštėjo, nurimo, tarytum nieko jame ir nebuvo. Tik aukšta mūro bažnyčia liūdnai stovėjo, prisimindama parapijos lietuvius, kurie ypatingai uoliai ją statė, o dabar metuose turi tik 8 dienas su lietuviškais giedojimais, nors sudaro pusę parapijos.

R. Mackevičius.

Čekoslovakijos ateitis

Šių dienų spauda yra labai susirūpinusi Čekoslovakijos likimu. Suprantamas dalykas, pasauliui netiek rūpi Čekoslovakija, kiek savo kailis. Mat, kiekvienam yra aišku, kad, kilus karui, vargiai galima būtų išlikti neutraliam: reikėtų anksčiau ar vėliau pasisakyti už vieną ar už antrą pusę. Pasaulis turėjo daug vargo su japonų — Mandžūrijos konfliktu, turėjo nemaža taipat ir su Italijos — Abisinijos karu, o armotų gaudimas Ispanijoj ne vienam rimčiau galvojančiam apie taiką sukėlė baimės.

Dar nepasibaigė karo „manievrai" nelaimingoj Ispanijoj, štai vėl prieš viso pasulio akis atsistojo Didžiojo karo didžiausia auka, garbingos Austrijos šešėlis, kuris ištiesęs rankas maldaujančiai siuntė beviltiškus.. S. O. S... gelbėkite! Nieks to verksmingo balso neišgirdo, ir Europoje valstybių skaičius viena valstybe sumažėjo...

Mirštant Austrijai, įvyko žinomas incidentas, kuris vos nepasibaigė karu. Tik vieno krašto pasiaukojimas išgelbėjo, pasakysiu neperdėdamas, Europą nuo didesnės katastrofos.

Dabar, nors dar Europoj ir gaudžia armotos, bet šis klausimas jau nubluko prieš Čekoslavakijos gyvybės klausimą.

Versalio Traktato pasėkos

Jei gerai įsidėmėsime Čekoslovakijos sienas, tai kiekvienam kils klausimas, kodėl buvo sukurta ši valstybė su tokiomis sienomis ir su tiek svetimo elemento ir prieš tautų apsisprendimo principą, kuris buvo krauju iškovotas, viešai Amerikos prezidento paskelbtas ir visų pripažintas? Kodėl, sakysime, buvo išdraskyta Austrija, o tuo tarpu didžioji kaltininkė tos kruvinos katastrofos mažiausiai nukentėjo ir buvo palikta visai neliesta etnografiniame plote?

Čia atsakymas nėra lengvas, nes daug rasime politinių kombinacijų ir net slaptųjų organizacijų įtakos,. kuri nėra lengvai išrodoma ir pastebima. Nėr dvejų nuomonių, kad buvęs Čekoslovakijos prezidentas Massaryk'as ir dabartinis dr. Benešas išnaudojo savo įtaką sukurti dabartinę Čekoslovakijos valstybę ir sudaryti dabartines sąlygas centro Europoj. Iš to viso galima daryti išvadą, kad šie dideli vyrai lyg ir suklydo, manydami, jog jų didžiausias priešas tai Austrija. Tam tikslui buvo suorganizuota Mažoji Antantė. Kada austrai norėjo grąžinti į Austriją Habsburgus, tai tie dideli politikai aiškiai pasakė, kad įvažiavimas pastarųjų tiek pat reiškia, ką įžygiavimas trijų sąjungininkių kariuomenių. Habsburgai negrįžo. Mažosios Antantės kariuomenės neįžygiavo, bet vietoj to triumfališkai įvažiavo Hitleris...

Grįžkime prie to dirbtinio tvarinio arba, kaip aukščiau pavadinau, Versalio sutarties pasėkų.

Čekoslovakija susideda iš čekų ir slovakų, kurie sudaro daugumą, bet šalia to yra taip pat nemaža ir kitų mažumų: vokiečių, vengrų, ukrainiečių, lenkų... Žinoma, kitos mažumos daug ramiau laikosi negu vokiečiai, bet tas elementas nekuomet nebus stiprinantis, bet silpninantis valstybę.

Jeigu kalbama šiandien apie Čekoslovakiją, tai visada turima prieš akis čekai, o ne slovakai: šie pastarieji lyg ir nusiskundžia skriaudžiami, pamirštami, todėl galima laikyti tikrais šeimininkais tik čekus, kurie sudaro tik trečdalį Čekoslovakijos valstybės.

Galima būti dideliu prieteliu tos valstybės, ypač šiandien, kada jai gręsia didelis pavojus iš Vokietijos, kuri nekuomet nebuvo soti ir patenkinta, bet tai Čekoslovakijos nuo pavojų neišgelbės. Suprantama, kiekviena valstybė stengiasi suvienodinti savo gyventojų sudėtį. Tačiau tai galima, kai tautinės mažumos nesudaro daugiau kaip 10%. Jei yra kitaip, tenka tokių pretensijų išsižadėti, jei norima turėti taiką krašte ir nepaliestas sienas. Čekai, nežiūrint didelio nuošimčio mažumų, varė suvienodinimo darbą: kolonizavo Sudetus, čekino vengrus. Ir kitoms mažumoms nebuvo pyragai. Žinoma, reikia būti teisingam ir pasakyti, kad ir daugiau yra valstybių su dideliu nuošimčiu tautinių mažumų, kurių gyvenimas gal dar blogesnis negu Čekoslovakijoj.

Čekoslovakijos ateitis

Nereikia būti pranašu, kad remiantis šių dienų tarptautiniais santykiais galima būtų daryti išvadų apie ateitį to ar kito krašto. Jeigu taip vystysis tarptautiniai santykiai ir toliau, tai Čekoslovakijos ateitis gali būti labai liūdna, kitaip sakant, jos nepriklausomybė gali atsidurti dideliame pavojuje. Jeigu, sakysime, Sudetai gaus autonomiją, tai vis vien Čekoslovakijos santykiai su Vokietija nepagerės, nes jos siekimas aiškus — prisijungti Sudetus, o visą Čekoslovakiją paimti į savo globą net ir prieš jos norą. Jeigu sutiktų pasipriešinimą, tuomet vokiečiai ir su armotų pagalba siektų savo tikslo.

Nėr dvejų nuomonių, kad kiekviena garbinga tauta nekuomet nesutiks, iškovojus savo krauju laisvę, vergauti ir netekti to, kas prieš tai buvo svajonių centras ir kas jau yra atsiekta. *Kelkis.*

Nacionalizmas gimdo nacionalizmą

Pasaulis dabar pergyvena labai smarkaus nacionalizmo laikus. Daugelio valstybių politika yra virtusi grynai nacionalistine politika. Viešpataujančios tautos gerovė statoma pirmon vieton. Vykdant tautos reikalus, neatsižvelgiama į jokias teises. Teisė yra tai, kas tarnauja viešpataujančios tautos reikalams. Šis dėsnis įsivyravo tiek vidaus, tiek užsienio valstybių politikoje. Kitoms tautoms nieko nenorima pripažinti, netgi teisės gyventi.

Šitokia nacionalizmo politika ypač pavojinga pasidarė tautinėms mažumoms, tai yra kitų tautų dalims, gyvenančioms svetimose valstybėse. Vyraujančių tautų svarbiausias tikslas yra tautines mažumas nutautinti, sunaikinti, visiškai asimiliuoti. Kitas vėl tautines mažumas, pav. žydus atsisakoma ir asimiliuoti, o galvojama, kaip juos iš valstybės visiškai išvaryti. Tautinėms mažumoms nutautinti vartojamos griežčiausios priemonės. Daug kur tautinėms mažumoms nepripažįstama bemaž jokių teisių ne tik politinėje, bet ir kultūrinėje bei ekonominėje srityje, nors teisiškai imant, tautinių mažumų gyventojams,kaip valstybės piliečiams. priklauso visos piliečių teisės.

Labai įdomu betgi, kad vyraujančių tautų nacionalizmas, užuot užgniaužęs tautines mažumas, tik sukurstė jas prieš save, paskatino labiau susiburti ir reikalauti lygių teisių. Šį reiškinį galima pastebėti visoje eilėje valstybių. Pasirodo, kad nacionalizmo ginklas turi aštrius ašmenis iš abiejų pusių. Kertant viena ginklo puse, antroji pusė visuomet yra atgręžta į tą, kas nacionalizmo ginklu kovoja. O jeigu taip, tai šv. Evangelijos dėsnis— kokiu ginklu kovoji, nuo tokio ir pats žūsi — gali visuomet išsipildyti.

Nors ir labai smarkus yra vyraujančių tautų nacionalistinis režimas, bet nėra abejojimo, kad, ėmus tautinėms mažumoms griežčiau ir vieningiau reikalauti sau lygių teisių, valstybės turės nusileisti, turės atsižvelgti į tautinių mažumų reikalus, ypačiai tos valstybės, kuriose yra didelis tautinių mažumų nuošimtis.

Ligi paskutiniojo laiko smarkus nacionalistinis, o kai kur šovinistinis nusiteikimas reiškėsi tiktai Europoje. Tačiau dabar nacionalizmu ima apsikrėsti ir Amerika, kuri nuo seniausių laikų buvo labai liberališkai nusiteikusi, kurioje tautybė, tautiškumas nedarė skirtumo. Dabar betgi ir tenai, pav., Brazilijoje pasirodo kraštutinio nacionalizmo požymiai. O kas sukėlė Brazilijoje ir apskritai Amerikoje nacionalizmą? Patys europiečiai, o iš europiečių tieji, kurie yra smarkiausi nacionalistai. Visų pirma Hitleris su savo koncepcija, kad visi pasaulio vokiečiai turi tik vieną savo fiurerį (vadą) — jį patį. Aišku, kad šitokia koncepcija nei vienai valstybei negali patikti.

Dabar daugelis Europoje vyraujančių tautų labai piktinasi Brazilijos nacionalistine politika. Nusiskundžiama, kad ten uždarinėjamos išeivių mokyklos, varžoma spauda ir p. Labai charakteringa tačiau, kad labiausiai nusiskundžia tos tautos, atseit, valstybės, kurios pas save labiausiai persekioja tautines mažumas. Vadinas, kas daroma kitur, — mato, bet nemato, ką jos pačios daro ir kaip elgiasi su savo tautinėmis mažumomis.

A. P.

Paryžiaus parodoje Lietuva gavo 58 premijas

Nors Paryžiaus modernioji meno ir technikos paroda, vykusi 1937 m., jau seniai baigėsi, tačiau apie premijų paskyrimą iki šiol vis dar nebuvo pranešama, nes buvo nepaprastai daug dalyvių ir jury komisijos nespėjo apsidirbti. Dabar pranešama, kad parodos klasių ir grupių jury komisijos jau paskyrusios 44 asmenims iš Lietuvos 58 premijas. Šituos paskyrimus dar turi patvirtinti vyriausias komitetas. Išstatyti parodoje eksponatai buvo suskirstyti į 14 grupių ir 75 klases, todėl eksponatams įvertinti buvo sudarytos 75 klasių ir 14 grupių jury komisijos.

Reikia pastebėti, kad 1937 m. Paryžiaus parodoje buvo premijuojami ne atskiri eksponatai, bet juos pagaminusių menininkų meniškas pajėgumas.

Iš viso buvo penkios premijos: didžioji premija (grand prix), garbės premija, aukso medalis, sidabro ir bronzos medaliai.

Lietuva premijas gavo:

Už smulkius amatininkų mėgėjų rankų darbelius (medinės statulėlės, lėkštės ir pan.): 8 sidabro medalius ir 1 bronzos.

Už fotografijas—10 aukso medalių.

Už realizuotus architektūrinių pastatų projektus: 4 garbės premijas.

Už pieninių projektus: 1 aukso medalį.

Už konstrukciją ir žemės ūkio progresą: — 1 garbės premiją; pagalbininkų premijas: 1 garbės premiją ir 1 aukso medalį.

Už tapybą ir freskas: 1 didžiąją premiją, 2 sidabro medalius ir 1 bronzos medalį.

Už skulptūrą: 1 didž. premiją, 2 aukso medalius, 1 sidabro medalį; pagalbininkų premijas: 1 sidabro medalį, 1 bronzos medalį.

Už graviūras ir dekoratyvinį meną: 1 aukso medalį, 1 bronzos medalį.

Už amatininko darbus (baldų pagaminimą): 1 sidabro medalį.

Už kambarių apstatymą ir baldų projektus: 1 aukso medalį ir 1 sidabro medalį; pagalbininkų premijas: 1 sidabro medalį.

Už audinius ir kilimus: 2 aukso medalius; pagalbininkų premijas: 1 sidabro medalį.

Už keramiką: 2 garbės premijas, 3 aukso medalius; pagalbininkų premijas: 1 aukso medalį.

Už lėles ir smulkius rankų darbus (modelius): 1 garbės premiją, 1 aukso medalį, 1 sidabro medalį; pagalbininkų premijas: 2 bronzos medalius.

Už spaudos darbus: 2 aukso medalius.

Už iliustruotos knygos iliustracijas: 2 didžiąsias premijas, 1 garbės premiją, 1 aukso medalį. Leidėjai už menišką knygų išleidimą: 2 didžiąsias premijas, 1 garbės premiją

Už graviūras, pinigų ir pašto ženklų projektus: 1 garbės premiją, 2 aukso medalius, 1 sidabro medalį.

Už rankų darbus ir pirštines 1 aukso medalį.

Už teatro dekoracijas ir kostiumus: 1 garbės premiją, 2 aukso medalį.

Už grafiškas reklamas ir plakatus: 1 garbės premiją, 2 aukso medalius ir 1 sidabro medalį.

Be to, Baltijos valstybės (Lietuvos, Estijos ir Latvijos) už tinkamą savo pavilijono parodoje įrengimą ir pavilijono skyrių sutvarkymą gavo didžiąją premiją.

Palyginimui 1937 m. Paryžiaus parodoje iš Estijos dalyvavo 26 asmenys. Jie gavo 31 premiją; iš jų didžiųjų premijų—7, garbės premijų—8, aukso medalių—9, sidabro medalių—6 ir bronzos medalių—1.

Iš Latvijos parodoje palyvavo 96 asmenys. Pažymėtina, kad dalis jų savo eksponatus išstatė ne bendrame Baltijos valstybių pavilijone, bet kituose parodos skyriuose. Iš 96 dalyvavusių 78 gavo šias premijas: didžiųjų—18, garbės premijų — 21, aukso medalių—21, sidabro — 12 ir bronzos—6.

Lietuvos 44 dalyviai gavo 58 premijas: didžiųjų—8, garbės premijų — 11, aukso medalių—21, sidabro medalių 12 ir bronzos medalių — 6. Iš mūsų dalyvių Paryžiaus parodoje tik vienas negavo premijos, o keli gavo net po kelias.

Į šį palyginimą neįtrauktos pagalbinės premijos.

„L. Ū."

KORESPONDENCIJOS

Nevalšiai, Melagėnų valsč. *Mažai apsišvietęs kaimas.* Šiame kaime nebuvo ir nėra jokios organizacijos. Jame gyvena 14 ūkininkų. Visi lietuviai, išskyrus vieną žydą, kuris taip pat verčiasi žemės ūkio darbu.

Kadangi šio kaimo žemė yra nederlinga, tai ūkininkai gyvena nepergeriausiai. Todėl dalis žmonių kasmet vyksta uždarbiauti į Latviją, o šiemet dar ir į Estiją.

Į šį kaimą ateina labai nedaug lietuviškų laikraščių. Net gėda ir rašyti, kad jį lanko tik du lietuviškų laikraščių egzemplioriai.

O ką daro jaunimas? Egi šventadieniais ūžia vakaruškose. Apie spausdintą žodį jie nė neužsimena.

Čia nemažą pasisekimą turi kortos. Daugiausia kortuoja vyresnieji. Lošia iš pinigų ištisas naktis.

Šiame kaime jau nuo seniai yra valstybinė pradžios mokykla. Mokyt. Savičienė vietos lietuvių vaikus lietuviškai pamokina savaitėje tik du kartus. Tikybą lietuviškai dėsto Ceikinių klebonas kun. Varanavičius, kuriam tėvai už tai yra labai dėkingi.

R. G—s.

VILNIAUS KRONIKA

Į Vilnių bus atvežti Vytauto Vileišio palaikai

Kaip žinia, pirmojo lietuvių dienraščio „Vilniaus Žinių“ leidėjo ir žymaus kovotojo už lietuviškos spaudos laisvę rusų laikais Petro Vileišio palaikai pradžioje buvo palaidoti Kauno Bazilikos rūsyje, o paskiau 1935 metais atvežti į Vilnių ir palaidoti jo paties pastatytoje Rasų kapinėse koplytėlėje. Taip pat Kaune (Kauno kapinėse) yra palaidoti ir jo sūnaus, buv. Lietuvos nepaprasto pasiuntinio ir įgalioto ministerio Latvijoje Vytauto Vileišio palaikai.

Dabar Kauno dienraštis „Lietuvos Aidas“ rašo, kad a. a. Vytauto Vileišio kūnas šių metų liepos 5 dieną būsiąs atvežtas į Vilnių ir palaidotas Rasų kapinėse esamoje Vileišių koplytėlės kriptoje.

Uždarytos Lietuvių Ūkio Draugijos tarnautojams neduodama pašalpų

Visi Vilniaus Lietuvių Ūkio Draugijos tarnautojai buvo apdrausti Visuomenės Draudimo Įstaigoje ir visą laiką kas mėnuo iš jų algų buvo atskaitoma tos įstaigos sąskaiton atitinkami mokesčiai. Lietuvių Ūkio Draugiją administracinės valdžios sprendimu uždarius, draugijos valdiškas kuratorius Česlovas Beuermanas vasario mėn. dr-jos tarnautojus nuo darbo atleido. Atleistieji tarnautojai kreipėsi į tą pačią draudimo įstaigą, prašydami paskirti jiems, kaipo bedarbiams, priklausomą pašalpą.

Dabar tenka sužinoti, kad buv. Liet. Ūkio Draugijos tarnautojams agronomams Mykolui Čibirui ir Motiejui Kraužliui birželio 22 d. Vilniaus Visuomenės Draudimo Įstaigoje buvo įteiktas iš Varšuvos centralinės įstaigos atsiųstas pranešimas, kad jų prašymas esąs išpręstas neigiamai, nes, esą, jie atleisti nuo darbo dėl jų pačių kaltės.

Tenka sužinoti, kad dėl šio neigiamo sprendimo agr. M. Čibiras ir M. Kraužlys apeliuos Vilniaus Vaivadijos Įstaigon.

Tolimesni žygiai dėl jaunimo laikraščių

Jau buvo rašyta, kad birželio 10 dieną buvo nusiųsta Vilniaus Miesto Storastijos Įstaigai Antano Panavos deklaracija, kad jis noris Vilniuje leisti jaunimui skirtą savaitraštį „Vagos“. Birželio 14 dieną A. Panava gavo Miesto storastos raštą, kuriuo pranešta, kad jam „Vagos“ leisti uždrausta, nes esą, kažkas kitas jau esąs pranešęs apie panašaus pavadinmo ir pobūdžio laikraščio leidimą.

Gavus šį neigiamą atsakymą, birželio 22 d. buvo nusiųsta Vilniaus Miesto Storastijos Įstaigai Vinco Kuolaičio deklaracija, kuria pranešta, kad norima Vilniuje leisti savaitinis jaunimui skiriamas laikraštis „Jaunųjų Kūryba“.

Romuviečių žiniai

Birželio 26 dieną (sekmadienį) šaukiamas „Romuvos“ klūbo narių paskutinis prieš vasaros atostogas susirinkimas, kuris įvyks klūbo buveinėje. Programoje bus du referatai ir pasitarimai savo organizacijos reikalais. Visų narių dalyvavimas būtinas. Pradžia 18 v.

Valdyba.

Vėl susirgo dr. J. Šlapelis

Šiomis dienomis vėl susirgo Vilniuje žinomas kalbininkas dr. Jurgis Šlapelis. Ligonis vėl turi ankstyvesnės ligos žymių.

Egzaminai Vytauto Didžiojo gimnazijoje

Vilniaus lietuvių Vytauto Didžiojo gimnazija, kaip naujojo tipo ir be valstybinių teisių vidurinė mokykla, šiemet pirmą kartą turėjo savo ketvirtos klasės mokinių egzaminus, kurie buvo (su pertrauka) birželio mėn. 7—22 dienomis. Egzaminus pradėjo laikyti 54 mokiniai, rašomuosius išlaikė 42, sakomuosius — 35.

Egzaminų komisijos pirmininku buvo Mokyklų Kuratorijos paskirtas Švenčionių apskrities pradžios mokyklų inspektoriaus padėjėjas p. F. Jelecas (pernai atvykęs iš Lietuvos Valstybės).

Birželio 23 dieną Vytauto Didžiojo gimnazijoje prasidėjo stojamieji (į pirmąsias klases) egzaminai, kurie truks tris dienas. Kandidatų yra per 70.

Pažymėtina, kad šiemet pirmą kartą stojamuose egzaminuose dalyvaus Mokyklų Kuratorijos atstovas, kuriuo yra paskirtas tas pats p. F. Jelecas. Jis patikrino visų kandidatų dokumentus. Žiūrėjo, ar kiekvienas yra įteikę deklaracijas, kad jie yra lietuvių tautybės, ar turi mokyklų liudymus, gimimo metrikus ir kt. Peržiūrėjęs visų dokumentus, uždraudė egzaminuoti 12 vaikų, daugiausia atvykusių iš Ašmenos apskrities, Dieveniškių valsčiaus, kur jiems valsčiaus vaitas tokių deklaracijų dar nėra išdavęs.'

×

Birželio 21 dieną Vytauto Didžiojo gimnazija pabaigė mokslo metus. Tą dieną gimnazijos mokiniai su savo mokytojais dalyvavo pamaldose ir, gavę gimnazijoje pažymėjimus, išsiskirstė vasaros atostogų.

Iš gudų gyvenimo

— Vilniaus gudų katalikų laikraštis paminėjo dviejų gudų kunigų — J. Hermavičiaus ir V. Šutavičiaus — 25 metų kunigavimo sukaktuves.

— Birželio 12 dieną gausi gudų maldininkų išvyka lankė Vilniaus Kalvarijas. Vadovavo kun. A. Stankevičius, kun. J. Hermanavičius ir kun. V. Šutavičius.

— Ilgą laiką Vilniuje ėjęs gudų laikraštis „Bielaruskaja Krynica“ pernai sulaikytas du kartu. Pirmą kartą sulaikant iškelta byla pasiekė net Aukščiausią Teismą Varšuvoje, kuris apeliacinio teismo sprendimą panaikino. Antroji byla dabar yra apygardos teisme.

Redakcijos atsakymai

H. Šimkūnui. Pinigus gavome. Knygą nupirkome ir nusiuntėme registruotu siuntiniu birželio 21 dieną. Už ją užmokėta 2 auks. 90 skatikų. Dovanokite, anksčiau tos knygos gauti negalėjome.

Punskiečiui. Nemalonūs dalykai, įdėti negalėsime. Prašome parašyti apie ką kita.

Suvalkiečiams. Padėkos nereikėtų dėti, nes tų asmenų buvo pareiga, o ne malonė jums padėti.

P. Valiukoniui. Jeigu tamstos pavardė gimimo metrikuose yra įrašyta be lietuviškos galūnės, tai jūsų prašymas gerų pasėkų greičiausiai nesusilauks.

Pr. Trabučiui ir Viškeliui. Prenumeratorių pavardžių laikraštyje neskelbiame. Apie pinigų išsiuntimą galite įrodyti gautais pašto įstaigoje kvitais.

Vaiškiui. Už išsiųsto į Varšuvą prašymo pasirašymą jūsų niekas negali nei bausti, nei bauginti.

J. K. Šį kartą negalėsime įdėti. Prašome rašyti daugiau.

Jonei. Pasinaudosime, sulaukę tinkamesnės progos.

Rodunietčiui. Dėl vėliavos plačiau rašyti negalėsime, nes negavome žadėtų paaiškinimų.

Meno šventė Šiauliuose

„Liet. Aidas“ rašo, kad birželio 26 dieną Šiauliuose „Jaunoji Lietuva“ rengia didžiulę meno šventę. Šventė rengiama 20 m. Lietuvos nepriklausomybės sukaktuvėms paminėti.

Ši meno šventė bus vienintelė, kurią šiais metais rengia „Jaunoji Lietuva“. Anksčiau buvo numatyta surengti vasaros metu net tris dainų šventes, bet kadangi dainų dienas taip pat rengia Lietuvos muzikų draugija, tai nutarta jėgų neskaldyti, o jas koncentruoti. Užtat ir tebus viena meno šventė. Programoje bus jungtinis daugiabalsių chorų koncertas, jungtinis dvibalsių chorų koncertas, skudučių orkestrų koncertas ir tautiškieji šokiai.

„Jaunosios Lietuvos“ Sąjunga, varydama platų kultūrinio darbo barą kreipia ypatingą dėmesį į dainos meną. Užtat sąjungoje jau skaitoma šimtais liaudies ir daugiabalsių chorų. Tų chorų didelė dalis dalyvaus meno šventėje Šiauliuose. Be to, chorų atrankai padaryti yra ruošiamos chorų varžybos, kurios įvyks meno šventės išvakarėse.

Laikraštis pažymi, kad „Jaunoji Lietuva“ gali drąsiai didžiuotis, kad ji bene daugiausiai prisidėjo prie tautinių šokių išpopuliarinimo. Gal būt viena iš didžiausių kliūčių, kurios trukdė tautiškiems šokiams plisti, tai buvo tinkamos muzikos stoka. Ir čia imtasi iniciatyvos.

Sąjungos vadovybė, pasitariusi su muzikos specialistais, nutarė pasigaminti plokštelių. Tuo reikalu pasiuntė į užsienį griežikus, kurie įgrojo aštuonias tautiškųjų šokių plokšteles. Plokštelės jau gautos ir pagal tikslią muziką visi uoliai rengiasi masiniems pasirodymams. O tie pasirodymai bus per meno šventę Šiauliuose ir per Tautinę Olimpiadą Kaune. Taip pat tiksliam šokėjų parengimui buvo suruošti šokių instruktoriams kursai Kaune.

Trumpos žinios

— Valstybės Prezidentas prof. I. Moscickis birželio 22 d. išvyko užsienin 6 savaitėms. Jis vasaros prie Adriatikos jūros, Abacijos kurorte.

— Karaliaučiuje per vietos hitlerininkų kongresą politinio pobūdžio kalbą pasakė kanclerio pavaduotojas Hesas. Jis joje pasistengė išrodyti, kad esąs stiprus ryšis tarp armijos ir hitlerininkų partijos. Kėlė į padanges ir Hitlerį, kuris, esą, taikius vokiečius pavertęs kareiviais.

— Bulgarijos parlamentan per rinkimus pateko keli komunistai. Dabar parlamentas juos šalina, panaikindamas pačius rinkimus tose vietose, kuriose buvo išrinkti komunistai. Tokiam „apsivalymui“ nuo komunistų pritaria parlamento žymus daugumas.

— Belgijos vyriausybė prieš metus pavedė vienam parlamento atstovui socialistui ištirti darbo sąlygas fabrikuose, kurie dirba valstybės saugumui — kariuomenės, aprūpinimui ginklais. Tas atstovas savo darbą jau pabaigė. Pažymėtina, kad jis savo pranešime pasisakė prieš suvalstybinimą privačių fabrikų.

— Rumunijos karalius Karolis II šiomis dienomis išplaukė į Viduržemio jūrą praleisti joje kelias savaites. Konstantinopolyje jis pasimatė su Turkijos prezidentu Kemaliu Ataturku. Šiam pasimatymui priduodama nemažos reikšmės, kaip ir Stojadinovičiaus vizitui Italijon.

— Pastebėta, kad Prancūzijos pietuose, Pirenėjų kalnuose, padidėjo lokių skaičius. Pasirodo, kad lokiai bėga iš Ispanijos, iš karo veiksmų vietų, į saugesnę Prancūziją. Tik čia jiems trūksta maisto ir jie skriaudžia kaimų gyventojus. Jau pasitaikęs ne vienas lokių užpuolimas.

Vokietijoje vėl imasi prie žydų

Pastaruoju laiku Vokietijoje vėl paaštrėjo kova su žydais. Vyriausybė išleido visą eilę įstatymų ekonominėje srityje, kuriais dar labiau suvaržė žydų teises. Podraug pradėjo smarkiau veikti ir hitlerininkų organizacijos. Jos naktį birželio 18 d. Berlyne pažymėjo visus žydų sandėlius ir krautuves raudonais ženklais ir parašais, kad vokiečiai galėtų žydų įmones atskirti nuo vokiškųjų ir į jas neitų pirkinėti. Tas pat buvo padaryta ir kituose Vokietijos miestuose.

Vokietijos ir kitų kraštų žydai subruzdo. Anglijos ir Italijos vyriausybės atkreipė Vokietijos dėmesį, kad neskriaustų jųjų piliečių-žydų.

Nepalanki žydams spauda nurodo, kad žydų keliamas triukšmas dėl jų persekiojimo Vokietijoje esąs perdėtas ir kad jų būklė po pirmųjų persekiojimų nebuvo tokia baisi, kaip jie piešė, jei jų skaičius vien Berlyne padidėjęs 10.000 ir hitlerininkams reikėjo imtis prieš juos dar griežtesnių priemonių.

Čemberleinas noris nuraminti Europą (?)

Anglų spauda praneša, kad premjeras Čemberleinas rengia planą taikos įgyvendinimui Europoje. Jis, pasak tos spaudos, tuo reikalu tarėsi su Amerikos Jungtinių Valstybių, Prancūzijos, Vokietijos, Italijos ir Lenkijos ambasadoriais. Plano smulkmenos nežinomos. Žinoma tik, kad Čemberleinas numato pirmučiausia suderinti Anglijos ir Prancūzijos pastangas taikai išlaikyti ir, apskritai, nuraminti Europos Rytus ir jos vidurį, kai pasiseks sutaikinti Vokietiją su jos kaimynais, ypač su Čekoslovakija.

KARAS KINIJOJE

Karo veiksmai pradeda gyvėti

Potvynis, kuris ištiko vidurinę Kiniją, ilgesniam laikui sulaikė karo veiksmus. Dabar, kai vandens pradeda atslūgti, ir karo veiksmai pradeda gyvėti, Kinijos armijos vadovybė praneša apie didesnius mūšius Čengčau apylinkėse. Čia kiniečiai būsią bene paėmę viršų ir iš japonų atėmę tą svarbų geležinkelių mazgą. Japonų pranešimu, kiniečiai traukiasi į Hankau dviem kryptimis: viena jų dalis eina šalia geležinkelio į pietus, kita Mėlynosios upės pakraščiu į vakarus. Karo veiksmai eina lėtai, nes greitesniam judėjimui trukdo didelės liūtys, kurios vidurinėje Kinijoje paprastai prasideda birželio mėnesį.

Japonų lėktuvai nuolat bombarduoja didesnius Kinijos miestus, ypač daug kenčia Kantonas.

KARAS ISPANIJOJE

Karo veiksmai

Nacionalistai iš Kastelono pradėjo slinkti Viduržemio jūros pakraščiu į Valenciją. Jie netrukus pasiekė kitą gana didelį miestą Vilareal. Čia įvyko karštų kautynių, nes vyriausybininkai šį miestą atsidėję gynė. Vilareal dabar nacionalistų rankose.

Naujos Anglijos ir Italijos derybos.

Anglija ir Italija, kaip žinia, dar balandžio 16 d. susitarė dėl naminio karo Ispanijoje užbaigimo. Tas karas užsitęsė. Anglija pradėjo nerymauti, nes jos sutartis su Italija palikdavusi negaliojanti. Pagaliau, Anglija pasiūlė Italijai priversti abi kariaujančias puses padaryti paliaubas ir jų metu atšaukti savanorius iš Ispanijos. Į šį Anglijos pasiūlymą Italija atsakė kitu pasiūlymu, būtent: ji sutinka, kad jos savanoriai būtų atšaukti iš karo lauko ir suburti bet kur vienoje vietoje, pav., Kadikse ir ten laikomi iki tol, kol būsią atšaukti kitų valstybių savanoriai. Anglija po ilgesnio svyravimo Italijos pasiūlymą atmetė. Beliko įgyvendinti tik Anglijos planas, kurį esąs jau priėmęs Nesikišimo Komitetas Londone.

Nesikišimo Komitetas pradėjo veikti.

Birželio 21 d. Nesikišimo Komiteto vyriausioji komisija posėdžiavo du kart. Po neilgų ginčų visi jos nariai, ir Sov. Rusija, priėmė Anglijos savanorių atšaukimo planą. Sov. Rusija iki šiol, kaip žinia, priešinosi Anglijos planui, bet dabar, Prancūzijos spiriama, turėjo sutikti su kitomis valstybėmis.

Per antrąjį posėdį buvo aptarti finansiniai reikalai. Išlaidas, susijusias su savanorių atšaukimu, Komiteto pirmininkas siūlė penkioms valstybėms pasidalyti tarp savęs po lygiai. Sov. Rusija su tuo nesutiko. Kadangi jos savanorių, kaip ji pati tvirtina, yra mažiausiai, tai ji pati apsiima savuosius savo lėšomis parsigabenti namo. Kitos valstybės su tokiu Sov. Rusijos nusistatymu sutiko ir pasižadėjo pačios vienos remti Nesikišimo Komitetą pinigais.

Visi formalumai Komitete jau pabaigti. Tenka laukti, kad jo paskirtos komisijos netrukus išvyksiančios Ispanijon ir pradėsiančios darbą.

„AIDO“ REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA:
Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1.
Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. **Užsienyje** — 2 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. **Skelbimų kaina:** tik ketvirtame puslapy 20 skatikų už eilutę.

Leidėjas ir atsak. redaktorius **Liudvikas Cicėnas.**

„RUCH“ spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-83